

mau-ki-Waho ano tetahi tangata i ora i mua a kua mate, ko Rapata Wahawaha tetahi, ko Hirini te Kani-a-Takirau tetahi.

Tera tetahi tu whakamaharatanga kia whakahuatia ake. Ko Te Makarini kua mate noa atu, a kaore i te wareware i a tatau. I ia tau, i ia tau, e rongo tonu ana tatau i te ingoa o Te Makarini e whakahuatia ana—“Te moni a Te Makarini” hei whangai i te tamaiti ki Te Aute. He whakamaharatanga tenei hei te mau tonu, a mau ake nei, mau ake nei, e whakahoutia ana i ia tau, i ia tau.

Taku kupu atu tenei ki a koe ko te whakamaharatanga tika tenei mo Eruera. Ma konei ia ka mohiotia ai e nga pito katoa o nga motu e rua nei. Ko nga moni kua kohia me whakaputu ki te peeke, a ko te itarete kia £20 pea hei kawhe i te tamaiti mohio ki Te Aute. Me whakatu he moni, me hua tona ingoa—“Ko te Eruera Kawhia Scholarship,” hei whakataetanga ma nga tamariki o te motu nei. He tokomaha nga tangata e mohio ana au ka kahi mehemea ana ka penetia te tikanga mo te whakamahara kia Eruera.

Heoi ma “Te Koroni” e whiriwhiri nei kupu. Mehemea ana ratou ki te whakaae mai mau e whakaatu mai, hei reira whakatu ai he Komiti whakahaere mo taua mea.

Heoi ano,

na Tutere Wi Repa.

[Tera e pakeke te whakarite i te whakaaro a te Tutere, i te mea kua maro te hiahia o te iwi, i te nui rawa hoki o te tabua mo tenei tu whakamaharatanga, kia £500 pea. Otira he tika tika rawa kia ata whakaarohia e taua e te Maori nga mea tika hei whakamahara-tanga ki nga whanaunga mate, hei nga mea e whakaaetia e ratou mehemea ratou i te ora, hei nga mea whai tikanga hoki. He patai matau ta te Tutere: “He kowhatu anake ranei te whakamahara mo te tangata?”—Etita.]

TE KOHURUTANGA I TE KINGI O ITARI.

No te 30 o nga ra o Hurae ka puhia kohurutia a Kingi Hamupeta o Itari e tetahi Itariana ko Perehi te ingoa. Oho ana nga iwi katoa i te ohore o tenei kohuru. I puhia te kingi ki tetahi taone i te lauraro o Itari, i a ia e tomo ana ki tona hariata i te mutunga o tana matakaitaki ki tetahi takaro whakatutu. E umere ana tona iwi he whakanui i a ia, katahi ka whakatata atu a Perehi, ka maunu te pu hurihuri, e toru pakutanga, e toru hoki

nga mata ki roto ki te tinana o te kingi, kotahi te mata i tu ki tona manawa. I tona tuunga ka karanga te kingi, “Kaore noa iho,” otira ahakoa tere noa te haringa i a ia ki tona whare, e amohia atu ana ia i te kuwaha ka hemo. I mahara a Kuini Makarita i taotu noa iho tona tane, otira no te whakinga atu a te takuta kua mate, ka aue me te karanga ano: “Ko te tino hara nui whakaharaha tenei o enei tau kotahi rau. He tangata pai a Hamapeta, he tangata pono; i tino aroha ia ki te iwi. Kahore rawa ana kino ki tetahi tangata kotahi.”

Tata tonu a Perehi ka haehaea e te mano o te tangata i mua atu o te hopukanga a nga pirihiimana. I mea taua tangata, heoi ano te take i kohurutia ai e ia a Kingi Hamupeta he kino nona ki tenei iwi ki te kingi. He tangata ke ano i whakaritea hei patu i te kingi, engari no te matenga o taua tangata ka tu ko ia hei whakakapi. E wha nga kingi, kuini, hei te toe hei patunga, ko te Emepara o Tiamana tetahi. I whakatupato ano te kingitanga o Ahitiria i te kingi o Itari, otira kua taua kingi i pai kia tiakina ia e nga hoia, he whakaa-ro nona kaore he tangata e kino ki a ia. Ko te tama a te kingi, raua ko tona hoa wahine i runga iata ke e haereere ana i te Moana Nui, kaati kua tonoa he kaupuke ki te kimi. Ko taua tangata hei kingi mo Itari i muri i tona papa.

Na tenei iwi na te Itariana nga kohuru kino rawa. I te tau 1894 ka kohurutia e te Itariana te Tumuaki o te Wiwi, a Kaano, i taua tau ano kote Pirimia o Itari ko Hikino Kirihipi, engari kaore i mate. I te tau 1898 ka okia te kuini ataahua o Ahitiria ki Huitirana. Ko Itari te take tuturu o te Habi o Roma. I enei kotahi rau tau kua pahure ake nei ka 57 nga kingi nga kuini i whaia kia whakamatea, ka iwa ana nga mea i tino mate rawa.

Nui rawa atu te tangi o Itari katoa mo to ratou rangatira i katohia nei e te ringa kino hei te taua katoa taua whenua; otira hei te pouri katoa nga mana o te ao.

Tino nui atu te tangi o Kuini Wikitoria raua ko tana tama ki te matenga o to raua hoa. I tino whakahoa a Kingi Hamupeta ki Ingarangi. I te maunga o Tiamara Koroni o te Poa i a Tiamara Rapata na taua kingi raua ko te kingi o Tiapani nga waea tuatahi whakamihia atu ki a te Kuini. Kua riro ano ta tatou nei waea tangi atu ki te pouaru a te kingi o Itari.

I patua mai te waea i Roma:—
“I te kingi e takoto ana i runga i te ata-mira hei te mimiti kata tonu te ahua o tona mata.”